

Nr 186.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om beskattning av vissa kapitalförsäkringar; given Stockholms slott den 12 mars 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om beskattning av vissa kapitalförsäkringar.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Med verkan från och med andra halvåret 1952 borttogs ur livförsäkringsbolagens grunder den s. k. treårskarensen, som innebar förbud för bolagen att belåna kapitalförsäkringar under de tre första åren efter tecknandet. Sedermera framkom, att denna situation utnyttjades i försäkringsbolagens ackvisionsverksamhet på sådant sätt att skattesynpunkterna helt sköts i förgrunden. En synnerligen stark ökning ägde rum i fråga om nyteckning av engångsbetalda kapitalförsäkringar. Ökningen var koncentrerad till försäkringar på stora belopp, och försäkringarna tecknades i mycket stor utsträckning med omedelbar belåning hos bolagen. I detta läge infördes från och med den 1 mars 1953 såsom ett provisorium sådana ändringar i livförsäkringsbolagens grunder att återköpsvärdet — och därmed belåningsmöjligheten — av nytecknade försäkringar av ifrågavarande slag avsevärt beskars. Härefter har inträtt en markant minskning av tecknandet av kapitalförsäkringar med kort premieinbetalningstid.

I propositionen förordas att de nya bestämmelserna i försäkringsbolagsgrunderna t. v. skall bibehållas.

Med hänsyn till den utpräglade skatteflyktskaraktären i fråga om de försäkringar mot engångs- eller korttidspremier, som tecknades under tiden den 1 juli 1952—den 28 februari 1953, föreslås emellertid beträffande

dessa försäkringar en individuell beskattning. Ägaren av en försäkring blir sålunda skattskyldig till inkomstskatt för en beräknad ränteavkastning av försäkringen och till förmögenhetsskatt för försäkringens värde.

Om ägaren till försäkringen godtar de bestämmelser, som numera finns i bolagens grunder i fråga om beräkningen av återköpsvärdet av en kapitalförsäkring, kommer emellertid hans försäkring icke att bli underkastad den föreslagna beskattningen.

För att lämna rådrom för avveckling eller omläggning av försäkringarna föreslås den nya lagstiftningen skola träda i kraft först den 1 januari 1955. Den första taxeringen kommer sålunda att ske år 1956. Beskattningen är avsedd att gälla tio år från försäkringarnas tecknande. Det sista taxeringsåret blir sålunda 1963.

Enligt förslaget blir försäkringsbolagen skyldiga att tillhandahålla taxeringsmyndigheterna erforderliga uppgifter till ledning vid taxeringen av ifrågavarande försäkringar.

F ö r s l a g

till

förordning om beskattning av vissa kapitalförsäkringar.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För kapitalförsäkring som i 2 § avses skall — utan hinder av vad om beskattning av kapitalförsäkring eljest är stadgat — för de beskattningsår, för vilka taxering verkställs i första instans åren 1956—1963, utgöras kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

2 §.

Bestämmelserna i denna förordning skola äga tillämpning å sådan återköpsberättigad kapitalförsäkring, som meddelats av eller utlösts hos livförsäkringsbolag under tiden från och med den 1 juli 1952 till och med den 28 februari 1953, under förutsättning att försäkringens återköpsvärde vid någon tidpunkt under kalenderåret närmast före taxeringsåret överstigit 15 000 kronor och tillika varit högre än det återköpsvärde, som skulle hava gällt, om premiebetalningen oavsett försäkringstidens längd skolat fullgöras helårsvis med jämn fördelning på femton år från avtalets slutande. Har samtidigt hos ett försäkringsbolag tagits flera kapitalförsäkringar å samme persons eller samma persons liv, skola försäkringarna vid beräkning av återköpsvärde betraktas såsom en försäkring.

Bestämmelserna i denna förordning skola icke gälla kapitalförsäkring, för vilken premierna skola erläggas under en tid av minst tio år och för vilken icke under något år erlagts premie överstigande en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier, som skolat erläggas, därest premiebetalningen lika fördelats på tio år från avtalets slutande.

3 §.

Skattskyldig enligt denna förordning är den som vid utgången av juni 1953 var ägare av försäkringen.

4 §.

Vid taxeringen till kommunal inkomstskatt och till statlig inkomstskatt skall såsom intäkt av kapital upptagas ett belopp motsvarande för helt år räknat två procent av kapitalförsäkringens skattevärde.

Vid taxeringen till statlig förmögenhetsskatt skall såsom tillgång vid förmögenhetsberäkningen upptagas försäkringens skattevärde. Har försäkringen upphört före beskattningsårets utgång, skall dess värde dock icke inräknas i förmögenheten.

5 §.

Med kapitalförsäkrings skattevärde förstås i denna förordning försäkringens återköpsvärde den 31 december det kalenderår, som närmast föregått taxeringsåret. I fråga om försäkring som upphört under förstnämnda år skall dock vid taxeringen till inkomstskatt skattevärdet utgöras av återköpsvärdet omedelbart före försäkringens upphörande.

6 §.

Försäkringsbolag skall till ledning vid taxering för inkomst och förmögenhet enligt denna förordning lämna uppgift om kapitalförsäkrings skattevärde. I fråga om sådan uppgift skall vad i taxeringsförordningen stadgas om uppgift enligt 33 § samma förordning äga motsvarande tillämpning, och skola jämväl i övrigt taxeringsförordningens bestämmelser i tillämpliga delar lända till efter rättelse.

7 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
12 mars 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om *beskattning av vissa kapitalförsäkringar* samt anför följande.

Inledning.

Beträffande beskattningen av kapitalförsäkring, till vilken kategori räknas alla försäkringsformer, som icke är pensionsförsäkringar, gäller, att premien — bortsett från det av sociala skäl betingade avdraget å högst 200 kronor för ogift och 400 kronor för makar — icke är avdragsgill och att utfallande försäkringsbelopp icke inkomstbeskattas. Ränteavkastningen å försäkringstagarens hos försäkringsbolaget inestående medel beskattas endast hos försäkringsbolaget, därvid statlig inkomstskatt utgår efter en skattesats av 10 procent. Förmögenhetsskatt å dessa tillgångar uttages varken hos försäkringstagaren eller hos försäkringsbolaget.

De skatteförmåner, som uppnås genom en kapitalförsäkring, är dels en sänkning av den statliga inkomstskatten med belopp utgörande produkten av å ena sidan ränteavkastningen å försäkringstagarens hos försäkringsbolaget inestående medel minskad med därå belöpande kommunalskatt och å andra sidan skillnaden mellan försäkringstagarens marginalsattesats och den för bolaget gällande skattesatsen 10 procent, dels bortfallandet av förmögenhetsskatten på försäkringstagarens hos försäkringsbolaget inestående medel. För kapitalförsäkringen gäller vidare vissa förmånliga regler även i fråga om arvsskatt och kvarlåtenskapsskatt. Dessa skatteförmåner är för handen vare sig försäkringen belånats eller icke.

Nu gällande bestämmelser för beskattning av kapitalförsäkring, vilka antogs år 1950, föregicks av en utredning av 1944 års allmänna skattekommitté, som även framlade förslag, som syftade till att i viss utsträckning eliminera de skattemässiga förmåner, som enligt vad tidigare antytts är förenade med kapitalförsäkringsformen. Förslaget innebar att — utöver den

skatt som skulle uttagas på försäkringsanstaltens avkastning — hos försäkringstagaren skulle uttagas inkomstskatt för beräknad ränta å premiereserv och förmögenhetsskatt för premiereserv. Denna särskilda beskattning skulle avse endast försäkringstagare med livförsäkringar till större belopp. Ehuru vissa skäl onekligen kan tala för en sådan beskattning, genomfördes emellertid icke dessa förslag, bl. a. med hänsyn till att de befärades komma att medföra betydande svårigheter vid tillämpningen såväl för försäkringsanstalterna som för de skattskyldiga och beskattningsnämnderna.

Frågan om utnyttjandet av livförsäkring för beredandet av obehöriga skattelättnader har ofta varit föremål för diskussion och olika åtgärder har vidtagits för hindrande därav.

För att motverka ett obehörigt utnyttjande av möjligheten att teckna kapitalförsäkringar mot engångspremier ingick livförsäkringsbolagen i början av år 1932 en överenskommelse om en treårskarens, innebärande att lån å låneberättigade kapitalförsäkringar mot engångspremie icke skulle få tagas förrän minst tre år förflutit efter försäkringens tecknande. Motsvarande bestämmelser infördes sedermera i försäkringsbolagens försäkringstekniska grunder. — Därjämte ingicks under år 1945, med hänsyn till att personer med hög marginalsattesats och betydande förmögenhet kunnat skaffa sig skattelättnader genom kapitalförsäkringar mot engångspremie även utan belåning, en överenskommelse mellan försäkringsbolagen att icke teckna sådan försäkring med högre premie än 50 000 kronor, i vissa fall med lång försäkringstid 150 000 kronor. Överenskommelsen om treårskarensen var kompletterad med överenskommelse mellan försäkringsinspektionen och banksinspektionen samt sparbanksinspektionen, om att ej heller de under dem sorterande företagen skulle belåna engångsbetalda livförsäkringar, som icke var tre år gamla. Överenskommelsen mellan försäkringsbolagen slopades emellertid under år 1950, sedan den nya skattelagstiftningen införts, men bestämmelserna om treårskarensen i avseende på belåningen av engångsbetalda kapitalförsäkringar kvarstod tills vidare i grunderna.

Nu angivna metoder för att söka hindra osunda förhållanden på detta område har emellertid visat sig vara behäftade med vissa brister. Det har sålunda förekommit, att försäkringsbolag genom samarbete med kapitalstarka icke bankmässiga intressenter i viss utsträckning lyckats kringgå bestämmelserna. Detta förhållande har vållat irritation hos övriga bolag. Härtill kommer att metoden endast riktar sig mot omedelbart belånade, engångsbetalda försäkringar.

I sina under år 1950 inlämnade förslag till grunder enligt nya lagen om försäkringsrörelse hade det övervägande antalet livförsäkringsbolag borttagit treårskarensen för belåning av engångsbetalda kapitalförsäkringar med hänsyn till att livförsäkringens beskattningsfrågor under samma år reglerats genom ny lagstiftning. Ändringen godtogs av Kungl. Maj:t genom grundernas stadfästande i juni 1952.

Resultatet av lånespärrens slopande blev emellertid sådant, att på våren

1953 nya provisoriska spärrbestämmelser infördes i grunderna med verkan från och med den 1 mars 1953. Dessa nya spärrbestämmelser innebär för sådana kapitalförsäkringar, som är återköpsberättigade och därmed även låneberättigade samt för vilka under något av de första tio åren inbetalts högre premiebelopp än som skolat erläggas därest premiebetalningen varit jämnt fördelad över 15 år, att återköpsvärdet under de första tio åren likväl blir högst lika med det återköpsvärde, som svarar mot en jämn premiebetaltning i 15 år. Som konsekvens härav kan icke lån med säkerhet i försäkringsbrev inom återköpsvärdet beviljas av bolagen och redovisas enligt 274 § punkt 8 lagen om försäkringsrörelse till högre belopp. Skulle bolag likväl bevilja lån mot säkerhet i försäkringsbrev utöver det beskurna återköpsvärdet — eller över huvud taget till enskild person mot annan säkerhet än den nämnda eller inteckning i fastighet eller tomträtt — skall sådana lån jämlikt av försäkringsinspektionen utfärdade anvisningar individuellt redovisas till försäkringsinspektionen med angivande av säkerhetens art. Eventuellt sådant kringgående av den föreslagna inskränkningen av lånevärdet kan sålunda observeras hos försäkringsinspektionen. För att inte den nya bestämmelsen i grunderna om beskärande av återköpsrätten skall i särskilda fall få alltför hårda konsekvenser, har föreskrivits att en av försäkringsinspektionen godkänd nämnd må kunna medgiva dispens.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1953 tillkallade jag samma dag särskilda sakkunniga, nämligen kammarrättsrådet Nils G. Lindquist, ordförande, och byråchefen O. Vinell med uppdrag att verkställa en utredning angående beskattningen av kapitalförsäkringar.

I direktiven för utredningen anförde jag, bland annat, att på senare tid iakttagits, att en viss form av kapitalförsäkring i mycket stor omfattning utnyttjats, uteslutande eller i allt fall huvudsakligen i syfte att möjliggöra skatteflykt för försäkringstagaren. Den försäkringsform som åsyftades var kapitalförsäkring mot engångspremie. Under senare delen av år 1952 och de första månaderna under år 1953 hade sådana försäkringar tecknats i en utsträckning som aldrig tidigare. Denna stora nyteckning torde huvudsakligen ha sin grund i det förhållandet, att vid halvårsskiftet 1952 möjligheter öppnades för försäkringsbolagen att låta försäkringstagarna belåna dessa försäkringar i samband med teckningen. Följden härav blev, att ackvisitionsarbetet ofta direkt torde ha inriktats på att påvisa de skattemässiga fördelarna med dessa försäkringar och möjligheterna att omedelbart få försäkringarna belånade. De tecknade försäkringarna torde mestadels lyda på ansenliga belopp och man torde få förutsätta, att de försäkringstagare, som tecknat försäkringarna, i stort sett var att återfinna bland större inkomsttagare och förmögenhetsägare. Omständigheterna tydde också på, att ackvisitionsarbetet koncentrerats till dessa kategorier.

Den åtgärd, som försäkringsinspektionen några månader dessförinnan hade företagit för att genom bestämmelser i grunderna för livförsäkringsbolagens verksamhet beskära belåningsmöjligheterna, hade avsetts vara ett

provisorium. Så länge detta provisorium bestod, kunde antagas att försäkringar av nu ifrågavarande slag kom att tecknas i väsentligt mindre utsträckning än under sista halvåret 1952 och början av 1953. Emellertid innebar denna provisoriska anordning en i viss mån godtycklig nedsättning av försäkringarnas återköps- och lånevärden. Under sådana förhållanden var det enligt min uppfattning angeläget att statsmakterna på nytt prövade beskattningsfrågan. För att få underlag för en sådan prövning borde en utredning igångsättas.

1944 års allmänna skattekommittés i samband med 1950 års lagstiftning behandlade förslag hade, anförde jag vidare, bedömts komma att medföra stora tillämpningssvårigheter och avvisades därför. Vid den nu ifrågasatta utredningen borde undersökas om möjligheter funnes att genom förenkling av metoden nå ett resultat, där sådana svårigheter gjorde sig mindre gällande. Även andra vägar att inom skattelagstiftningens ram åstadkomma en acceptabel lösning borde prövas. Möjligt var att de ifrågasatta ändrade skattereglerna borde omfatta endast vissa kategorier kapitalförsäkringar. Också tillämpningen av försäkringslagstiftningen för ifrågavarande område borde komma under bedömande vid utredningen.

En ofta hävdad princip hade varit, att en ändring i skärpande riktning av livförsäkringstagares beskattning icke borde omfatta försäkringar, som tecknats före ändringens ikraftträdande. För försäkringsväsendets utveckling var en sådan princip av stor betydelse. Även om principen i allmänhet borde följas, kunde det emellertid under särskilda omständigheter te sig rimligt att undantag gjordes. Särskilt kunde detta vara förhållandet i sådana fall, då man kunde konstatera, att försäkringsmässiga synpunkter spelat en helt underordnad roll vid försäkringsavtalens ingående och att lagstiftningen utnyttjats för rena skatteflyktsåtgärder. Vid den föreslagna utredningen borde därför undersökas, om eventuella nya beskattningsregler borde göras tillämpliga även på vissa av de kapitalförsäkringar mot engångspremie, som tecknats under de senaste åren. I detta sammanhang borde övervägas, huruvida en särskild uppgiftsskyldighet för försäkringsanstalterna kunde bli nödvändig för att de ifrågasatta åtgärderna skulle medföra åsyftad verkan.

Utredningsmännen har överlämnat en den 25 september 1953 dagtecknad promemoria med förslag till bestämmelser om individuell ränte- och förmögenhetsbeskattning av kapitalförsäkringar. Ett vid promemorian fogat förslag till författningsändringar torde såsom *Bihang A* fogas till statsrådsprotokollet för denna dag.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, försäkringsinspektionen, pensionsstyrelsen, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Örebro, Västmanlands och Västerbottens län, taxeringsnämndsordförandenas riksförbund, Svenska Livförsäkringsbolags förening, Livförsäkringsanstalterna Folket och Samarbete samt Thulebolagen.

Sammanfattning av utredningsmännens synpunkter och förslag.

Utredningsmännen framhåller, att uppgifterna i vissa sammanställningar, som redovisas i det följande, torde utvisa, att försäkringsbolagens anskaffningsverksamhet icke kan väntas fungera på ett för försäkringsverksamheten ändamålsenligt sätt utan stöd av bestämmelser av erforderlig restriktivitet i försäkringsbolagens försäkringstekniska grunder eller i skattelagstiftningen. Den förmånliga behandlingen i beskattningshänseende av kapitalförsäkringar synes i huvudsak vara betingad av praktiska skäl och av att spørsmålet ansetts vara av ringa fiskalisk betydelse. Enligt utredningsmännens mening bör kapitalbildning inom försäkringsområdet i beskattningshänseende principiellt behandlas efter samma regler som annan kapitalbildning. Beskattningsfrågans lösning bör därför sökas efter de linjer, som uppdragits av 1944 års allmänna skattekommitté, innebärande att den beskattning av kapitalförsäkringar, som sker hos försäkringsbolagen, kompletteras med en individuell ränte- och förmögenhetsbeskattning hos försäkringstagaren.

I den allmänna diskussionen har gjorts gällande, framhålles vidare, att man genom att vidtaga särskilda åtgärder mot sådana försäkringar, vid vilka förmögenheten hos försäkringsbolaget snabbt uppbygges, d. v. s. i första hand engångspremiebetalda försäkringar, men även andra försäkringar med kort betalningstid, skulle träffa den helt väsentliga delen av försäkringar, som tecknats i huvudsakligt syfte att uppnå skattelättnader, samt att det för att uppnå nöjaktig effekt inom detta område skulle vara tillräckligt att beskära rätten att disponera försäkringens återköpsvärde genom återköp eller lån, exempelvis på det sätt som skett i nu gällande grunder. Utredningsmännen finner sannolika skäl tala för att man härigenom skulle vinna en betydande effekt. Det område, mot vilket man genom dylika åtgärder skulle rikta sig, innehåller också de mest iögonenfallande och omedelbart stötande av de fall, då försäkring tillkommer eller utformas i huvudsakligt syfte att bereda skattelättnad.

Då det i detta sammanhang syns vara av intresse att bilda sig en uppfattning om frekvensen över huvud taget av större försäkringar har utredningsmännen gjort en sammanställning av uppgifter avseende nyteckningen av kapitalförsäkring under åren 1950 och 1951. Under dessa år gällde den förutvarande lånespärren (treårs-karensen) i försäkringsbolagens grunder. Sammanställningen grundar sig på uppgifter, som utredningsmännen erhållit från flertalet av de försäkringsbolag, som bedriver stor livförsäkring.

Av dessa uppgifter har utredningsmännen ansett sig kunna draga den slutsatsen, att antalet under dessa år inom stor livförsäkring nytecknade försäkringar med försäkringssummor uppgående till 100 000 kronor eller högre belopp utgjorde endast mellan en och två procent av hela antalet försäkringar, medan den sammanlagda försäkringssumman för dessa försäkringar uppgått till drygt en fjärdedel av hela den nytecknade försäkringssumman och deras medelförsäkringssumma överstigit 200 000 kronor. För

Hela nyteckningen		Försäkringssumman uppgår till eller överstiger kronor						Ökning under år 1951 i beståndet av kapitalförsäkring för dödsfall, exkl. pensionsförsäkrat kapital		
		40 000		50 000		100 000		Vidstående sju bolag	Samtliga storförsäkringsbolag	
antal	belopp tkr	antal	belopp tkr	antal	belopp tkr	antal	belopp tkr	tkr	tkr	
1951 sju bolag: 43 345		358 771	991	154 413	845	147 351	492	118 616	214 841	291 800
1950 tre bolag: 19 525		176 233	554	81 799	480	78 308	278	64 094	—	—

försäkringar med en försäkringssumma uppgående till eller överstigande 50 000 kronor, utgjorde andelen i hela den nytecknade försäkringssumman drygt en tredjedel. Med hänsyn till att en person kan teckna mer än en försäkring i samma eller olika bolag, kan försäkringssumman för de *försäkringstagare*, som tecknat försäkringar på sammanlagt viss minsta försäkringssumma, antagas utgöra en något större andel av hela försäkringssumman än denna undersökning visar. Det bör framhållas, att bland ovan nämnda försäkringar ingår även sådana utan sparmoment, d. v. s. s. k. temporära försäkringar och försäkringar med en årligen stigande premie, avseende endast dödsfallsrisk. Dessa har dock ringa vikt jämfört med de sparbetonade försäkringarna.

Såsom redan framhållits i direktiven har under den del av åren 1952 och 1953, då spärrbestämmelser icke fanns i försäkringsbolagens grunder, stora försäkringssummor tecknats genom engångsbetalda och belånade försäkringar. En uppfattning härom torde man erhålla av uppgifterna i följande sammanställningar.

Nytecknade engångsbetalda kapitalförsäkringar inom stor livförsäkring.

År	Antal försäkringar	Försäkringssumma milj. kr	Engångspremie milj. kr	Lånebelopp milj. kr	Genomsnittlig försäkringssumma per försäkring kr
Försäkringar med engångspremie understigande 50 000 kr:					
1949	790	8,2	4,1	—	10 380
1950	643	10,0	6,3	—	15 550
1951	661	6,5	3,9	—	9 830
1952	735	16,9	12,7	8,1	22 990
Försäkringar med engångspremie å 50 000 kr och däröver:					
1949	100	16,4	10,5	—	164 000
1950	147	29,5	20,1	—	200 680
1951	179	33,8	23,9	—	180 830
1952	975	233,3	168,0	145,7	239 280

Nytecknade kapitalförsäkringar för dödsfall inom stor livförsäkring oavsett skattekategori.

Försäkringssumma i milj. kr.		
Månad	år 1952	år 1953
Januari.....	30,9	40,5
Februari.....	55,1	145,1
Mars	56,4	¹ 102,6
April.....	56,9	56,9
Maj	54,8	49,8

En synnerligen stark ökning har, framhåller utredningsmännen, ägt rum i fråga om nyteckning av engångsbetalda kapitalförsäkringar efter borttagandet av den förutvarande lånespärren i grunderna till dess den nya lånespärren infördes. Denna ökning har varit koncentrerad till försäkringar å stora belopp, vilka så gott som undantagslöst tecknats med omedelbar belåning. Omständigheterna torde icke lämna rum för tvivel om, att försäkringarna är av den art, att huvudsakliga anledningen till tecknandet varit att vinna skattelättnad. •

Vidare uttalar utredningsmännen att under ifrågavarande tid bedrevs sådan ackvisitionsverksamhet i fråga om engångsbetalda och belånade försäkringar, att skattesynpunkterna helt sköts i förgrunden. I fråga om vissa bolag var denna ackvisitionsverksamhet uppenbarligen mycket stark. Vid sin promemoria har utredningsmännen fogat exempel på offerter som lämnats av bolagen. Ett av dessa exempel torde i transumerade delar få fogas vid statsrådsprotokollet (*Bihang B*).

Utredningsmännen har undersökt några alternativa lösningar, där man riktat den individuella beskattningen endast mot en del av kapitalförsäkringsområdet, nämligen de försäkringar, vid vilka förmögenheten snabbt bygges upp hos försäkringsbolaget. Bland de av utredningsmännen sålunda diskuterade alternativen må här nämnas möjligheten av att införa individuell beskattning endast i fråga om sådana försäkringar, vid vilka premiebetalningen fullgöres under tid icke överstigande exempelvis tio år eller under något av de första tio åren premie erlägges med belopp, överstigande den årspremie, som skolat utgå, om premiebetalningen jämnt fördelats på tio år.

Genom införande av en individuell beskattning å ifrågavarande område kan detta, som redan är litet, väntas att ytterligare krympa ihop. Man måste emellertid beakta, att försäkringar med kort premiebetalningstid och även de engångspremiebetalda kan tagas av lika legitima skäl som försäkringar med lång premiebetalningstid och då icke bör ställas sämre ur beskattningssynpunkt än dessa. Såsom exempel kan nämnas engångspremiebetalda genast börjande livräntor samt försäkringar med kort försäkringstid vid högre ålder. Vidare uppkommer svårigheter vid premiebetalnings brytande i för-tid. I allmänhet föranledes denna av legitima skäl, exempelvis ekonomiska

¹ Torde i stor utsträckning avse försäkringar, som tecknats före den 1 mars 1953.

svårigheter. Ur denna synpunkt skulle det vara en välbetänkt förenkling att endast ifrågasätta beskattning av sådana försäkringar, beträffande vilka från början avtalats premiebetalning på kort tid. Men ej heller en sådan lösning skulle vara tillfredsställande. Exempelvis bör icke sådana försäkringar, som avtalats på sådant sätt att de icke fallit under beskattningsreglerna men som sedermera ändrats på det sättet, att premiebetalningen fullgjorts snabbare än vad dessa regler godkänner, undantagas från beskattning. Detta skulle nödvändiggöra regler för efterbeskattning i vissa fall. Härtill kommer att möjligheten att teckna en försäkring med premiebetalning i mer än tio år och dessförinnan, utan beskattningseffekt, avbryta premiebetalningen skulle kunna utnyttjas på sådant sätt, att en större försäkring tecknas än den som åsyftats och att sedan premiebetalningen avbrytes i förtid. Troligen skulle dock de med försäkringens storlek stigande förvaltningskostnadsbidragen i allmänhet hindra mera flagranta sådana fall.

Sedan de första tio åren utgått skulle en försäkring, som fallit under beskattningsreglerna, ur beskattningssynpunkt vara likvärdig med en som icke gjort det på grund av att premiebetalningen jämnt fördelats på tio år. Det kan då synas obilligt att fortsättningsvis beskatta den ena, men icke den andra. Ett korrektiv är att även sådan försäkring, som enligt huvudregeln är skattepliktig, skulle efter de första tio årens utgång bli skattefri.

Utredningsmännen har emellertid ansett att varken denna eller de andra här icke angivna av utredningsmännen diskuterade alternativen ger en acceptabel lösning. Den starka spänningen mellan den proportionella beskattningen hos försäkringsbolagen och den progressiva inkomst- och förmögenhetsbeskattningen måste antagas få till följd, att begränsade åtgärder kommer att medföra dels ett tryck mot det av beskattningsreglerna ej omfattade området, dels ett utnyttjande av de möjligheter, som kan finnas att kringgå beskattningsreglerna. Den slutliga effekten av på detta sätt begränsade beskattningsregler blir därför svårbedömd. Härtill kommer, att de särskilda svårigheter och svagheter, som dessa metoder innebär, synes göra dem föga lämpliga att införas i skattelagstiftningen samt att en ur administrativ synpunkt erforderlig begränsning av antalet försäkringstagare, som i realiteten faller under beskattningen, uppnås även vid den av 1944 års skattekommitté föreslagna metoden genom att ett visst bottenbelopp undantages från beskattning.

Med beaktande av vissa vid remissbehandlingen av 1944 års allmänna skattekommittés betänkande framförda erinringar har utredningsmännen därför såsom sitt *huvudförslag* förordat följande.

Gällande bestämmelser om beskattning av kapitalförsäkringar kompletteras med att ränteskatt och förmögenhetsskatt uttages hos försäkringstagaren.

Såsom skattepliktig förmögenhet skall därvid upptagas skattevärdena av kapitalförsäkringar, som meddelats efter den 30 juni 1953, efter avdrag av 25 000 kr. eller, om den skattskyldige varit gift och under beskattningsåret

levt tillsammans med andra maken eller varit ogift och haft hemmavarande omyndiga barn, som icke själva varit skattskyldiga, 50 000 kr. Med skattevärde skall förstas försäkringens återköpsvärde respektive för icke återköpsberättigade försäkringar det s. k. tekniska återköpsvärdet.

Å skattevärdet skall efter vissa grunder beräknas ränta, vilken av försäkringstagaren skall uppgivas till beskattning såsom inkomst av kapital. Konungen skall utfärda närmare bestämmelser för beräkning av nämnda värde ävensom bestämma den räntefot, som skall tillämpas vid beräkning av den skattepliktiga ränteinkomsten. Räntefoten skall ungefärligen motsvara två tredjedelar av den räntefot, efter vilken försäkringsbolagen i genomsnitt enligt sina grunder tillgodoför försäkringstagarna återbäring. I den mån sistnämnda räntefot beräknas utan hänsyn till å densamma belöpande driftskostnader eller med hänsyn till å densamma belöpande av försäkringsbolagen erlagd skatt, skall dock korrigerings ske härför.

Uppgifter till ledning för taxeringen skall lämnas på så sätt, att försäkringsgivaren å varje försäkringsbrev avseende kapitalförsäkring tecknad efter den 30 juni 1953 angiver försäkringens högsta skattevärde under försäkringstiden. Försäkringstagaren skall i deklarationen uppgiva numret på alla kapitalförsäkringar, som är tecknade efter den 30 juni 1953, jämte deras högsta skattevärde. Då en försäkringstagare finner, att summan av de högsta skattevärdena för hans ifrågavarande försäkringar överstiger 25 000 resp. 50 000 kronor, skall han vara skyldig att hos vederbörande försäkringsbolag efterhöra försäkringarnas skattevärde. Bolaget skall då tillställa honom en tablå angående skattevärdena för varje år fram till tiden för försäkringens utbetalning. En kopia av denna tablå skall tillställas vederbörande taxeringsnämnd.

Försäkringsbolagen skall vara skyldiga att efter anmaning av taxeringsmyndighet lämna uppgifter angående de individuella fall, som taxeringsmyndigheterna vill närmare kontrollera.

Utredningsmännen framhåller emellertid, att utredningsmännen, därest statsmakterna skulle finna en enklare lösning påkallad och kunna acceptera den begränsade effekt, som en sådan kan väntas medföra, *i andra hand förordar*, att man låter bero vid de bestämmelser, som försäkringsbolagen nu infört i sina grunder och som kan snabbt och i administrativ ordning ändras, om detta skulle visa sig erforderligt på grund av att den avsedda verkan på rätten att disponera över försäkringens tillgångar icke uppnås, exempelvis genom att bestämmelserna kringgås genom ändring av försäkringsavtal. Otvivelaktigt innebär ifrågavarande bestämmelser en godtycklig inskränkning i återköpsrätten, men denna olägenhet synes kunna stå tillbaka för de stora fördelarna ur arbetssynpunkt för alla parter. För att bestämmelserna skall bestå, torde emellertid erfordras ett auktoritativt uttalande, att principiella hinder icke föreligger för bestämmelser av denna art i försäkringsbolagens grunder.

Remissyttrandena.

Remissinstanserna avstyrker genomgående utredningsmännens huvudförslag om införande av en individuell ränte- och förmögenhetsbeskattning av kapitalförsäkringar men förordar utredningsmännens alternativ med bestämmelser i försäkringsbolagens grunder. Avgörande för remissinstansernas ställningstagande har varit, att en tillämpning av huvudförslaget väntats medföra praktiska svårigheter för försäkringstagare, försäkringsbolag och taxeringsmyndigheter.

Av de *allmänna synpunkter* som anförts må här redovisas följande.

Kammarrätten anser, att förslaget om införande av individuell beskattning av kapitalförsäkringar måste även i den utformning det numera erhållit anses vara förbundet med så betydande tekniska svårigheter, att det knappast kan anses innebära en godtagbar lösning av problemet. De numera i försäkringsbolagens grunder införda bestämmelserna med inskränkningar i belåningsrätten torde utgöra tillräckligt hinder mot ett upprepande av de under en viss tidsperiod förekommande missbruken av denna försäkringsform.

Vidare framhåller *kammarrätten*, i likhet med några andra remissinstanser, att den föreslagna beskattningen utgör ett avsteg från den s. k. kontantprincipen. I synnerhet i de fall, där en person med en relativt sett svag ekonomi av helt lojala skäl tecknar en större kapitalförsäkring, måste det te sig obilligt att han beskattas för en ränteinkomst som han icke kunnat åtkomma. Är han dessutom hindrad att skaffa medel för skattelikviderna genom försäkringens belåning, kan en beskattning av honom bli helt orimlig.

Försäkringsinspektionen (ledamöterna Hasselrot och Lundberg samt byråcheferna Brundin och Vogel har i ett särskilt yttrande framhållit, att motiveringen till utlåtandet bort ha en annan utformning) anför bland annat.

Enligt försäkringsinspektionens mening är det önskvärt, att de problem inom försäkringsverksamheten, som vållas av skatteförhållandena, så långt möjligt löses inom ramen för skattebestämmelserna och av skatteadministrationen och icke genom försäkringslagen eller med hjälp av de instrument, t. ex. grunderna, eller den offentliga tillsyn, som syftar till att tillgodose försäkringstagarnas intresse av en solid, effektiv och billigt arbetande försäkringsverksamhet. Att bibehålla den nuvarande ordningen måste ur denna rent principiella synpunkt te sig som ett sämre alternativ än att åstadkomma ändringar i skattelagstiftningen av den allmänna karaktär, som den remitterade promemorian åsyftar.

Intrycket av att den nuvarande situationen ännu icke är fullt tillfredsställande bekräftas, när man närmare studerar hur långt verkningarna av de nya bestämmelserna i grunderna sträcker sig. Vad som vunnits är kvalitativt och kvantitativt betydelsefullt eftersom en viktig form av markant skatteflykt blivit undanröjd. Men, såsom påpekas i den remitterade promemorian, inskränker det sig dock därtill, att personer, som eljest icke kan eller — emedan de önskar använda sina sparmedel på annat sätt, t. ex. i egen rörelse — icke vill taga sådan försäkring, som ger dem en omedelbar eller snabbt inträdande skatteeffekt men under en viss period ändå haft

möjlighet härtill särskilt genom omedelbar belåning, nu hindras från att på detta sätt minska sin skatt. De personer, som både kan och vill skaffa sig tillgodohavande i livförsäkringsbolag, har däremot samma möjlighet som förut att genom tagande av kapitalförsäkringar vinna större skatteförmåner än vid placering av motsvarande medel i t. ex. bank. Dessa förmåner kan ofta ha icke ringa betydelse för deras placeringsval, låt vara att begränsningen i fråga om återköps- och lånerätten får en återhållande verkan i de fall, då kapitalsamlingstiden är kort. För övrigt kan också skatteförmåner utan nämnvärd kapitalinsats fortfarande vinnas genom teckning och belåning av livförsäkringar med normal kapitalsamlingstid.

I stort sett står utredningsmännens huvudförslag i samklang med de principiella överväganden som här anförts. Om detta förslag utan olämpliga biverkningar kunde förverkligas så som det är skrivet, skulle vinnas dels det som redan uppnåtts med hjälp av en metod, som befunnits effektiv men dock ej fullt tillfredsställande, och dels dessutom att de »progressiva» skatteförmånerna i kapitalförsäkring allmänt undanröjdes i den mån de hänförde sig till tillgodohavanden överstigande vissa belopp, nämligen 25 000 kronor för ensamstående och 50 000 kronor för andra — gränsvärden som givetvis i viss mån är skönsmässiga, men som ändå efter nuvarande förhållanden förefaller vara lämpligt avvägda så långt man nu kan bedöma saken utan tillgång till närmare uppgifter om de olika skatteförmånernas sammanlagda betydelse i olika fall. Det synes åtminstone för närvarande svårt att konstruera något väsentligt avvikande alternativförslag, som riktigt fyller samma behov. I varje fall har något sådant alternativ hittills veterligen icke förts fram i den allmänna diskussionen.

Efter att ha bemött en rad olika argument mot förslaget ifrågasätter inspektionen om det är värt att genomföra en reform, som vållar extra arbete, ifall dess verkan till stor del blir den, att t. ex. en person, som vid nuvarande regler skulle ha tagit en kapitalförsäkring på exempelvis 100 000 kronor, i stället tecknar en dylik försäkring på 49 000 kronor och »tar ut» återstående belopp i form av pensionsförsäkringar, vilket skulle betyda att skattetänkandet inverkar på valet av försäkringsform. Därefter sammanfattar inspektionen sin ståndpunkt på följande sätt.

Försäkringsinspektionen har funnit starka motiv som talar för en reform av den huvudsakliga innebörd, som utredningsmännen föreslagit i sitt huvudalternativ. Inspektionen anser sig vidare ha funnit, att flertalet anmärkningar mot förslaget kan bemötas med sådan framgång, att deras betydelse inte framstår såsom avgörande. Som den föregående skrivningen torde ådagalägga, har inspektionen därför låtit sig ledas av en uppriktig önskan att stödja de sakkunnigas huvudalternativ. När det nu gäller att summera de olika skälen för och emot, nödgas emellertid inspektionen med beklagande konstatera, att det trots allt som här anförts och trots huvudförslaget stora förtjänster i övrigt, ändå ur praktiska synpunkter kan finnas så mycket kvar åtminstone i den sist berörda anmärkningen mot förslaget, att det inte synes rådligt att acceptera det. Det går uppenbarligen inte att på lämpligt sätt konstruera en i och för sig erforderlig reform på detta område, om man — på det sätt som utredningsmännen enligt sina direktiv fått göra — avstår från att ta förhållandena över hela fältet i betraktande och från att se på behovet av samordning mellan olika skatteförmåner. Tack vare utredningen har situationen åtminstone i detta avseende blivit klarlagd. Detta kan synas som en negativ vinning. Men den är ändå inte alldeles utan sin betydelse.

Försäkringsinspektionen har vidare framhållit, att, oavsett om huvudförslaget införes eller icke, torde fordras vissa bestämmelser i bolagens grunder. Då det emellertid synes tveksamt huruvida försäkringslagstiftningen medger en av skatteskäl gjord begränsning av återköps- och belåningsrätten för livförsäkringar, anser inspektionen, att försäkringslagstiftningen bör kompletteras med en förtydligande bestämmelse i ämnet.

Riksskattenämnden framhåller, att det ur riksskattenämndens synpunkt är ett väsentligt intresse dels att effektiva åtgärder vidtages för att hindra skatteflykt och dels att tillämpningen av skattelagstiftningen icke onödigtvis kompliceras. I förevarande fall är dessa önskemål svåra att förena: trots de förenklingar, som utredningsmännen vidtagit i 1944 års allmänna skattekommittés förslag, kvarstår alltjämt många svårigheter i tillämpningen. Dessa är främst knutna till försäkringstagarnas uppgiftsskyldighet. Visserligen är den föreslagna skattskyldigheten begränsad till ett relativt ringa antal försäkringstagare, men så som utredningsmännen tänkt sig uppgiftsskyldigheten ordnad i deklARATIONERNA, kommer denna att beröra en stor mängd skattskyldiga. Att över huvud taget alla försäkringstagare, som tecknat kapitalförsäkringar efter den 30 juni 1953, ställes inför skyldigheten att redovisa dessa försäkringars högsta skattevärde i deklARATIONERNA är sålunda en konsekvens, som kan ge anledning till stor tvekan.

De betänkligheter, som sålunda kan anföras mot lagförslaget, gör det desto mera angeläget att man prövar den möjlighet, som utredningsmännen anvisat i andra hand. Härigenom skulle skattelagstiftningen lämnas orubbad och önskemålet att vinna en spärr för skatteflyktsåtgärder tillgodoses inom försäkringslagstiftningens eget område. De invändningar av principiell natur som framförts mot en sådan uppläggning synes icke vara av den allvarliga natur, att de behöver hindra en lösning efter denna linje. För riksskattenämnden ter det sig naturligt att — liksom skattelagstiftningen i vissa avseenden lämnar stöd åt försäkringsverksamheten — grunderna för försäkringsverksamheten får komplettera beskattningsreglerna, när det gäller att hindra missbruk av försäkringar i skattelindringsssyfte. Skattesynpunkterna måste alltid komma in som ett viktigt moment vid tecknande av försäkringar och det är då rimligt, att man redan på detta stadium avskär icke önskvärda och helt av skatteskäl motiverade avarter av försäkringsverksamheten.

Liknande synpunkter anföres av *överståthållarämbetet* och de *länsstyrelser*, som avgivit yttranden över förslaget.

Svenska Livförsäkringsbolags förening ansluter sig till utredningsmännens uppfattning därom, att det ur principiell synpunkt varit mest tillfredsställande, om den aktuella frågan kunnat lösas genom bestämmelser i skattelagstiftningen.

En förutsättning för detta måste dock vara, att dessa bestämmelser icke får verka hämmande på försäkringssparandet och icke heller får leda till en administrationsapparat, som står i orimlig proportion till det åsyftade ändamålet. Man måste emellertid räkna med, att ett genomförande av utred-

ningsmännens förslag till individuell inkomst- och förmögenhetsbeskattning skulle medföra mycket allvarliga olägenheter i nämnda avseenden. Under sådana förhållanden måste enligt föreningens uppfattning de principiella synpunkterna träda i bakgrunden och de praktiska synpunkterna bli avgörande. En ändring i skattelagstiftningen medför alltid ett betydande arbete för alla dem som skall sätta sig in i och anpassa sig efter de nya reglerna. Taxeringsmyndigheterna är redan förut hårt belastade. Försäkringsbolagens befattningshavare, särskilt de mest kvalificerade, betungas redan nu i alltför hög grad av skattefrågor, och stora utbildningskostnader måste nedläggas för att informera även ackvisitörerna om vad som gäller rörande livförsäkringars beskattning etc. Föreningen vill bestämt hävda, att det för livförsäkringsväsendets lugna utveckling är förenat med stora olägenheter att med korta mellanrum ändra reglerna för livförsäkringstagarnas beskattning. Föreningen instämmer med utredningsmännen däri, att grunderna i första hand syftar till att reglera verksamheten från andra än skatterättsliga synpunkter. Försäkringsverksamheten är emellertid numera så intimt beroende av skattereglernas utformning, att det icke framstår som något främmande eller oegentligt att grunderna i nu ifrågavarande hänseende får komplettera skattelagstiftningen. Utredningsmännen har uttalat, »att försäkringsbolagens anskaffningsverksamhet icke kan väntas fungera på ett för försäkringsverksamheten ändamålsenligt sätt utan stöd av bestämmelser av erforderlig restriktivitet i försäkringsbolagens försäkringstekniska grunder eller i skattelagstiftningen». Eftersom emellertid varken 1944 års skattekommitté eller utredningsmännen lyckats åstadkomma förslag till skattebestämmelser, som innebär en acceptabel lösning, måste enligt föreningens mening utvägen med grunderna såsom regulator tillgripas. Den genomförda begränsningen av återköps- och belåningsmöjligheterna har, därom vittnar redan den hittillsvarande erfarenheten, visat sig synnerligen effektiv då det gäller att hindra anskaffning av kapitalförsäkringar med huvudsyfte att giva skattelättnader. Skulle det visa sig att restriktionerna i grunderna icke är tillräckliga eller, eventuellt, för vittgående, kan dessa i samråd med försäkringsinspektionen smidigt ändras. Med stöd av det anförda vill föreningen ansluta sig till utredningsmännens alternativa förslag och föreningen får alltså förorda, att ingen ändring nu sker i systemet för beskattning av livförsäkring och att de nuvarande bestämmelserna i grunderna bibehålles.

Folksam anför.

I och för sig är det enligt Folksams mening ett önskemål, att beskattningen av livförsäkringstagare och livförsäkringsanstalter ordnas på ett sådant sätt, att den samlade skattebördan, som en försäkringstagare får bära på sitt livförsäkringssparande, blir ungefär densamma som på annat sparande av jämförlig beskaffenhet. Det kan möta svårigheter att göra en i alla avseenden korrekt jämförelse, men mot principen som sådan synes ingen erinran kunna göras. Det är m. a. o. önskvärt — vilken uppfattning man än har om ändamålsenligheten av gällande skattelagstiftning — att livförsäkringen är neutral i skattehänseende. Härvid bortses från det s. k. sociala avdraget, vilket är ett medvetet avsteg från principen. Det är emellertid icke underkastat något tvivel, att gällande skattelag för större inkomsttagares och för-

mögenhetsägares vidkommande gynnar placering av kapital i kapitalförsäkringar framför annan jämförlig kapitalplacering. Detta förhållande beror på frånvaron av individuell ränte- och förmögenhetsbeskattning. Folksam hälsar därför den nu framlagda utredningen, vars syfte är att genom individuell beskattning av större kapitalförsäkringar undanröja nämnda missförhållande, med stor tillfredsställelse. Det är emellertid klart, att principen om livförsäkringsbeskattningens jämställdhet med skatt på annan kapitalbildning icke är den *enda*, som i detta sammanhang gör sig gällande. En annan är att kostnaderna för en reform, som åsyftar en mera rättvis beskattning, icke får bli orimligt stora i förhållande till de ökade skatteintäkter, som reformen kan ge. Ett tredje, mycket betydelsefullt krav på varje skattereform är, att den icke ställer alltför stora krav på den stora massan av skattebetalares förmåga att fullgöra sin deklaraionsplikt. Utredningsmännens förslag ger — om man bortser från vissa mindre brister — på papperet en nära nog perfekt lösning av problemet. Häri ligger förslaget största förtjänst: om förslaget genomföres och fungerar på avsett sätt, måste i framtiden allt tal om livförsäkringen som instrument för skatteflykt tystna. Olägenheterna ligger helt och hållet i det merarbete, som den föreslagna reformen skulle lägga på försäkringstagarna, skattemyndigheterna och livförsäkringsbolagen. En genomgång av dessa olägenheter tvingar emellertid enligt Folksams mening fram den slutsatsen, att utredningsmännens huvudförslag icke är genomförbart. Folksam hyser emellertid även betänkligheter mot utredningsmännens alternativa förslag att låta bero vid de restriktiva bestämmelser, som försäkringsbolagen i mars 1953 införde i sina grunder. Folksams betänkligheter bottsna i samma motiv som utredningsmännen anfört i den remitterade promemorian, s. 21, nämligen att en inskränkning av rätten till återköp och lån, vilken icke (såsom vid pensionsförsäkring) är en logisk förutsättning för skatteklassificeringen och icke heller avser att tillgodose vare sig soliditets- eller skälighetsprincipen, i och för sig är förkastlig. Härtill kommer, att sådana restriktioner inte generellt hindrar stora förmögenhetsägare att placera mycket pengar i relativt lågt beskattade kapitalförsäkringar, utan de utgör ett hinder endast för dem, som har knapp tillgång på likvida medel. En varaktig lösning av skattefrågan genom restriktioner i grunderna skulle sålunda innebära, att man som ett nytt skattemoment vid sidan om inkomst och förmögenhet införde den inverterade likviditeten: ju större likviditet, dess lägre skatt. Dessutom skulle ingreppets effektivitet variera med läget på penningmarknaden; vid en lätt penningmarknad stiger likviditeten för större förmögenhetsägare, och restriktionernas verkningsgrad avtar.

Folksam föreslår därför i första hand en undersökning av möjligheten av ett realiserande av utredningsmännens huvudförslag, genom att begränsa de ifrågasatta beskattningsreglerna *till att omfatta endast vissa kategorier livförsäkringar*. Sålunda har Folksam föreslagit t. ex. att åtgärderna skulle begränsas till försäkringar med kort kapitalsamlingstid och understigande av utredningsmännen angivna gränsvärden. Folksam har därvid även uppdragit vissa riktlinjer för ett praktiskt anordnande av en dylik beskattning.

Försäkringsinspektionen, som tagit del av Folksams förslag, framhåller, att med en sådan begränsning skulle området för beskattningen ytterligare starkt beskäras — så mycket mer som andra typer av kapitalförsäkringar skulle komma att vinna högst avsevärt i förhållande till t. ex. en-

gångsbetalda försäkringar. Merarbetet skulle alltså bli icke oväsentligt mindre och de tekniska tillämpningssvårigheterna i samma grad ytterligare försvagade. För en sådan anordning talar vidare det skälet, att de »progressiva» skatteförmånerna per 1 000 kronors försäkringssumma under försäkringens löptid blir större ju kortare kapitalsamlingsperioden är, varför motivet för individuell beskattning i dessa fall framstår såsom ännu starkare än för andra försäkringar av motsvarande storlek. Det är också bl. a. på detta område som skattetänkandet varit särskilt utpräglat. Emellertid möter en sådan begränsning av åtgärderna också vissa betänkligheter, som bl. a. hänför sig just till den i viss mån ojämna konkurrens som skulle uppstå med annan kapitalförsäkring. Härtill kommer att ett sådant förslag reser vissa särskilda problem, som skulle erfordra ytterligare utredning, t. ex. hur man skall hindra att bestämmelserna kringgås genom att folk tar vanliga kapitalförsäkringar å stora belopp för att efter en tid avbryta premiebetalningarna; även om en sådan tendens i viss mån motverkas genom att det ekonomiska resultatet av ett betalningsavbrott i övrigt blir ogynnsamt, behöver dock frågan underkastas ytterligare övervägande. Även definitionen av begreppet försäkring med kort kapitalsamlingsperiod skulle vålla definitionssvårigheter, som kräver närmare undersökning. Försäkringsinspektionen anser sig därför åtminstone inte för närvarande kunna rekommendera en dylik väg, även om också detta alternativ, som trots nyss anförda anmärkningar kan innehålla något fruktbart, naturligtvis bör hållas i minnet för eventuella framtida behov för den händelse de sakkunnigas huvudförslag nu icke skulle föranleda någon positiv åtgärd från statsmakternas sida.

De i utredningsmännens *huvudförslag ifrågasatta författningsbestämmelserna* har mött erinringar i olika hänseenden.

Som torde framgå av det förut anförda är det betänkligheter inför det föreslagna taxeringstekniska förfarandet, som i huvudsak föranlett remissinstanserna att taga avstånd från förslaget. Framför allt *Svenska Livförsäkringsbolags förening* och *Folksam* har mera ingående undersökt tänkbara olägenheter av ifrågavarande bestämmelser.

Sålunda framhåller *Svenska Livförsäkringsbolags förening* bland annat.

Det bör observeras, att deklarationsskyldigheten påverkas av sådana omständigheter som att försäkringstagaren ingår äktenskap, att make dör, att barn blir myndigt eller blir eller upphör att vara självständig skattskyldig etc. Det måste allvarligt befaras, att de föreslagna invecklade reglerna komma att i mycket stor utsträckning mer eller mindre ursäktligt åsidosättas. Detta torde ofta bli fallet, då försäkringen ändras, då försäkringstagaren pantsatt försäkringsbrevet utan att göra anteckning om dettas nummer och högsta skattevärde samt då försäkringsbrevet eller den från bolaget för många år sedan erhållna skattevärdestablån förkommit. Ett införande av uppgiftsskyldighet av ifrågavarande art är så mycket betänkligare som ett riktigt fullgörande av deklarationsskyldigheten redan nu i ett alltför stort antal fall synes överstiga de skattskyldigas förmåga.

Sett ur bolagens synpunkter, och därmed indirekt även ur försäkrings-

tagarnas, måste de föreslagna skattebestämmelserna komma att försvåra och fördyra ackvisitionsarbetet genom att ett riktigt uppläggande av kundens försäkringsskydd kommer att förutsätta kännedom om en hel rad nya omständigheter. Såsom exempel härpå må angivas skattevärdena å kundens tidigare efter den 30 juni 1953 tecknade försäkringar, barnens skattskyldighet såväl vid ackvisitionstillfället som framdeles före 21 års ålder etc. Hänsyn måste tagas till möjliga och sannolika ändringar av de olika omständigheter, som påverka skattskyldigheten för försäkringstagarna. Alternativa försäkringsförslag måste i stor utsträckning offereras. Allt detta är ägnat att göra den försäkringssökande villrådig rörande vilken försäkringsform som passar honom bäst och även att göra ackvisitörens rådgivning vansklig. De nya reglerna förutsätta därför långt mera ingående samtal med kunden än vad fallet varit hittills. Då samtliga dessa undersökningar och diskussioner komma att föränledas av skattelagstiftningen, måste följderna bli att försäkringstagarnas intresse för växelverkningar mellan livförsäkring och beskattning ökas. Det avdragsfria beloppet måste ständigt komma med i ackvisitionssamtal och ackvisitionen som följd därav i stor utsträckning komma att beröras av skattesynpunkter.

Såsom en betydande olägenhet med förslaget måste vidare betraktas det förhållandet, att utredningsmännen själva anse förslaget otillräckligt för vinnande av det avsedda syftet, nämligen att hindra missbruk. På grund av att ett avdragsfritt belopp införes kommer sålunda, enligt utredningsmännens uppfattning (s. 33 i den remitterade promemorian), ett visst utrymme för tecknandet av försäkringar i huvudsakligt syfte att uppnå skattelättnader fortfarande att lämnas öppet i den mån det avdragsgilla beloppet icke behöver tagas i anspråk för beredandet av erforderligt försäkringsskydd. Utredningsmännen erinra därför om, att området för skatteackvisition kan ytterligare avsevärt begränsas genom en bestämmelse i grunderna av den enklare art, som tidigare förekommit och som innebar en belänings spärr för engångsbetalda försäkringar.

Enligt förslag till ändring av 33 § taxeringsförordningen skall försäkringsbolag till ledning vid taxering utan anmaning lämna uppgift beträffande kapitalförsäkring, som meddelats efter den 30 juni 1953, om försäkringens skattevärde under varje år t. o. m. det år, försäkringen enligt avtalet skall upphöra. Ehuru sådan uppgiftsskyldighet samtidigt begränsas till att endast gälla försäkring, beträffande vilken försäkringstagare hos bolaget begärt upplysning om skattevärde, torde denna uppgiftsskyldighet i ett stort antal fall icke komma att fylla något ändamål till följd därav att vederbörandes försäkringar ännu icke uppnått och kanske aldrig uppnå beskattningsbart skattevärde. I ej ringa utsträckning torde det för övrigt komma att inträffa, att uppgift lämnas till fel taxeringsnämnd utan möjlighet för denna att vidarebefordra uppgiften till rätt nämnd. Även om försäkringstagaren uppger sin postadress i samband med begäran om upplysning angående skattevärde, ger sådan adress som bekant icke alltid rätt vägledning för bestämmandet av försäkringstagarens mantalsskrivningskommun för beskattningsåret. Då det bland försäkringstagarna numera är vanligt, att de äga åtskilliga efter hand tillkomna försäkringar, ofta tecknade i olika försäkringsbolag, komma i deklarationsakterna att ligga åtskilliga gamla uppgifter om skattevärden, som långa tider kunna vara utan betydelse för taxeringen och som, när skattskyldighet slutligen inträder, kanske äro för gamla för att vara tillförlitliga. Man kan icke utgå ifrån, att ett system kommer att fungera tillfredsställande som bygger på att bolagen, om skatletablå tidigare utsänts, vid varje händelse, som påverkar de i tidigare

tablå uppgivna skattevärdena (t. ex. återköp eller annan förtidsannullation, ändring, försörjaredödsfall), skola tillställa taxeringsnämnden ny tablå. Ej heller torde det i praktiken vara möjligt att ofta i flera årtionden bevara och från det ena årets deklarationsmaterial till nästa års överflytta skatte-tablåer. I varje fall skulle detta förutsätta ett betydande extra arbete för taxeringsnämnderna, särskilt när skattskyldig flyttat till annan kommun. Resultatet skulle troligen bli, att taxeringsmyndigheterna skulle se sig nödsakade att begära nya skattetablåer i betydligt större utsträckning än utredningsmännen förutsett.

I 35 § taxeringsförordningen föreslå utredningsmännen en skyldighet för styrelse för försäkringsbolag att efter anmaning lämna uppgift om skattevärde för namngiven skattskyldigs kapitalförsäkringar. Med avseende å svårigheterna att rätt fullgöra denna uppgiftsskyldighet får föreningen bl. a. hänvisa till, att ett ägarregister ej ens för framtida försäkringar kan hållas aktuellt bland annat därför, att skyldighet att anmäla äganderättsövergång ej föreligger och näppeligen torde kunna införas. Till följd härav komma bolagen att sakna möjlighet att ge besked, huruvida viss namngiven skattskyldig har kapitalförsäkring hos bolaget, vilket förhållande i sin tur omöjliggör en någorlunda effektiv kontroll över försäkringstagarnas innehav av beskattningsbara försäkringar.

De av utredningsmännen föreslagna gränserna för *skattepliktens inträdande*, 25 000 kronor för ensamstående och 50 000 kronor för äkta makar, anses av *Svenska Livförsäkringsbolags förening* vara för låga. Av bland annat arbetstekniska skäl föreslår föreningen, att dessa belopp bör fastställas till 40 000 respektive 80 000 kronor.

Förslaget att *föräldrarna skulle vara skattskyldiga för skattskyldiga barns beräknade ränta å kapitalförsäkring* har mött erinringar från några remissinstansers sida. Sålunda framhåller *länsstyrelsen i Västernorrlands län*, att i intet fall vare sig beträffande inkomst av kapital eller annan inkomst föreligger eller kommer att föreligga sådan skattskyldighet för annans inkomst.

Utredningsmännen har ansett, att *alla kapitalförsäkringar bör i beskattningshänseende behandlas lika*, d. v. s. att någon annan distinktion i beskattningshänseende än den mellan kapitalförsäkring och pensionsförsäkring icke bör införas.

Svenska Livförsäkringsbolags förening föreslår, att försäkring av sådan art, att enligt grunderna återköpsrätt ej kan föreligga, undantages från beskattning. Vid tecknandet av dylik avhänder sig försäkringstagaren definitivt all fri dispositionsrätt över erlagda premier. Han kan dessutom riskera, att dödsfall inträffar vid sådan tidpunkt, att avtalet blir förlustbringande. Dessa förhållanden utgör ett så starkt återhållande moment, att missbruk icke behöver befaras. Skulle emellertid vad här sagts icke godtagas vid prövningen av det nya skatteförslaget, vill föreningen framhålla den komplikation, som är förbunden med beräkningen av skattevärden för försäkringar av skattekaraktär $K + P$ med endast tekniskt återköpsvärde. Det är här i huvudsak fråga om livräntor med motförsäkring och liknande, t. ex. försäkringar tecknade i pensionsstyrelsen (R 2-försäkring). För sistnämnd-

da försäkring har medgivits att av erlagd premie 10 procent skall anses utgöra premie för K-försäkring och 90 procent avse P-försäkring. Nämnda 10 procent utgör ett genomsnittsvärde, som ibland är för högt och i andra fall för lågt. Även i fall då 10 procent är för lågt, utgör K-delen dock i regel ej någon mer avsevärd del av hela premien. Motsvarande gäller för livbolagens livräntor med motförsäkring. Om man ej anser sig kunna helt från individuell beskattning fritaga K-försäkringar utan verkligt återköpsvärde, är det därför enligt föreningens mening i vart fall nödvändigt att från individuell beskattning undantages sådana försäkringar, där i försäkringen ingår endast ett mindre väsentligt K-moment.

Pensionsstyrelsen anser, att hos pensionsstyrelsen tecknade dödsfallsförsäkringar bör undantagas från de ifrågasatta bestämmelsernas tillämpning.

Kammarrätten finner det vara beklagligt, att utredningsmännen ansett sig hindrade att till undersökning upptaga spørsmålet, huruvida sådana livsvariga försäkringar, som tecknas för att ställa medel till förfogande för täckande av arvs- och kvarlåtenskapsskatt vid den försäkrades frånfälle, bör vara fria från beskattning och i så fall under vilka villkor. Kammarrätten hyser den uppfattningen, att ett mycket stort antal kapitalförsäkringar tecknas just av angivna skäl.

De ifrågasatta nya bestämmelserna har föreslagits skola äga tillämpning å försäkringar, som meddelats efter den 30 juni 1953, ehuru de enligt förslaget ansetts skola träda i kraft först den 1 januari 1954.

Försäkringsinspektionen anser icke, att några särskilt starka moraliska betänkligheter synes kunna riktas mot den av utredningsmännen föreslagna anordningen, då i varje fall möjligheten av en individuell beskattning av kapitalförsäkringar bekantgjorts genom utredningsdirektiven. Dock vore det givetvis mera tillfredsställande att låta datum för lagens ikraftträdande eller åtminstone för ett riksdagsbeslut i ärendet bli avgörande. Emellertid måste man räkna med att i varje fall under tiden mellan framläggande av en eventuell proposition i ämnet och fram till dagen för bestämmelsernas ikraftträdande eller för riksdagsbeslutet arbetet inom försäkringsverksamheten skulle komma att icke obetydligt störas och förryckas. Att av detta skäl helt acceptera utredningsmännens förslag på denna punkt synes emellertid vara att gå för långt i den andra riktningen. Man bör bl. a. beakta den praktiska komplikationen, att de försäkringar som tecknats efter den 30 juni 1953 ännu inte försetts med någon uppgift om högsta skattevärde. Med hänsyn härtill vill försäkringsinspektionen förordna, att om förslaget förverkligas, datum för framläggande av eventuell proposition må bli avgörande för vilka försäkringar som från det att lagen blivit gällande skall underkastas individuell beskattning.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller, att utredningsmännen i den remitterade promemorian anfört vägande skäl mot att nya beskattningsregler i allmänhet tillämpas å försäkringar, som tecknats före reglernas ikraftträdande. Länsstyrelsen ifrågasätter, om icke angivna skäl även talar

för att de nya bestämmelserna endast skall tillämpas å försäkringar, som meddelats efter ikraftträdandet.

Svenska Livförsäkringsbolags förening motsätter sig på det bestämdaste att lagstiftningen göres tillämplig å försäkringar, som tillkommit före lagstiftningens antagande. Den nya lagstiftningen skulle innebära skyldighet för försäkringsbolagen att i varje försäkringsbrev efter den 30 juni 1953 anteckna försäkringens högsta skattevärde. Innan lagstiftningen beslutas torde emellertid hundratusentals försäkringsbrev komma att utfärdas och försäkringsbolagen kan givetvis icke införa några uppgifter i försäkringsbreven om förhållanden som icke gäller. I det rådande läget torde en retroaktiv bestämmelse ej heller ha någon uppgift att fylla för att motverka en eventuell rusning i fråga om tecknandet av stora försäkringar, då de redan gällande bestämmelserna om reducerade återköpsvärden har samma effekt.

Folksam framlägger liknande synpunkter på denna fråga.

Departementschefen.

Frågan om kapitalförsäkringars beskattning fick förnyad aktualitet genom de förhållanden som framträdde på försäkringsmarknaden, sedan den s. k. treårs-karensen borttagits ur försäkringsbolagens grunder med verkan från och med den 1 juli 1952. Såsom framgår av utredningsmännens undersökningar ägde en synnerligen stark ökning rum i fråga om nyteckning av engångsbetalda kapitalförsäkringar under tiden fram till den 1 mars 1953, då en ny lånespärre infördes i grunderna. Ökningen var koncentrerad till försäkringar på stora belopp, och försäkringarna tecknades i mycket stor utsträckning med omedelbar belåning. Ackvisionsverksamheten på detta område bedrevs på sådant sätt, att skattesympunkterna helt sköts i förgrunden. Från vissa bolags sida var denna verksamhet uppenbarligen mycket aktiv. Såsom utredningsmännen framhållit lämna omständigheterna icke rum för tvivel om att de här ifrågavarande försäkringarna är av den art, att den huvudsakliga anledningen till tecknandet varit skatteflyktssynpunkter.

Utredningsmännen har angivit två utvägar som för framtiden skulle eliminera liknande företeelser på kapitalförsäkringens område. Enligt den ena skulle den räntebeskattnings, som nu sker hos försäkringsföretagen, kompletteras med en individuell beskattning av en beräknad ränta och förmögenhet hos försäkringstagarna. Den andra utvägen är att man för framtiden bibehåller de bestämmelser om begränsning av återköpsvärdet — och därmed även belåningsmöjligheterna — vilka som ett provisorium infördes i försäkringsbolagens grunder från och med ingången av mars 1953.

Ur åtskilliga synpunkter måste det förstnämnda alternativet anses innebära en tilltalande lösning. Det skulle utgöra ett effektivt medel att nå det avsedda målet. Alternativet har emellertid av remissinstanserna i allmänhet avvisats som alltför ohanterligt i praktiken.

Givet är att införandet av en individuell ränteinkomst- och förmögenhetsbeskattning måste medföra åtskilligt merarbete och orsaka åtskilliga komplikationer. Den kritik som härvidlag framförts synes emellertid, ehuru delvis klart berättigad, på vissa punkter vara något överdriven. Dock torde det vara möjligt att vidtaga sådana förenklingar i förslaget att de största praktiska svårigheterna vid dess tillämpning skulle kunna elimineras.

En annan viktig synpunkt är emellertid att det för försäkringsväsendets lugna utveckling framstår som angeläget att reformer, som berör allenast en del av beskattningsreglerna på detta område, icke annat än i undantagsfall genomföres utan att ha föregåtts av en mera allmän översyn. En sådan har icke kunnat komma till stånd i detta sammanhang.

Efter vad som kunnat utrönas synes de bestämmelser som för omkring ett år sedan infördes i försäkringsbolagens grunder om begränsning av återköpsrätten ha förmått motverka att kapitalförsäkringsformen utnyttjas i direkt skatteflyktsyfte. I varje fall har skett en markant minskning av nyteckningen av försäkringar med kort premieinbetalningstid sedan den 1 mars 1953. Så mycket torde vara klart att om bestämmelserna lojalt efterlevs av berörda parter, de i varje fall torde vara tillräckliga för att förhindra transaktioner av den art, som i stor utsträckning genomfördes under den närmaste tiden dessförinnan.

På grund av nu anförda omständigheter ansluter jag mig till alternativet att man f. n. inskränker sig till att alltjämt upprätthålla den särskilda regleringen av kapitalförsäkringarnas återköpsvärde i försäkringsbolagens grunder. Med hänsyn till bestämmelsernas särskilda syfte och deras betydelse ur synpunkten av en sund utveckling av försäkringsverksamheten synes någon invändning icke kunna göras mot anordningen att inrymma bestämmelser av dylik karaktär i grunderna. Någon förtydligande bestämmelse i försäkringslagstiftningen synes icke f. n. erforderlig.

Utredningsmännens förslag att för framtiden individuellt beskatta den beräknade ränteinkomsten och förmögenhetsvärdet av kapitalförsäkringar torde få slutgiltigt prövas i anslutning till en allsidig framtida utredning om försäkringsväsendets beskattningsfrågor överhuvud. När en sådan utredning kan igångsättas, kan icke f. n. närmare bedömas. Man torde emellertid kunna utgå från att frågan icke kan uppskjutas alltför länge.

Som tidigare framhållits aktualiserades den nu avslutade, begränsade utredningen direkt av de skatteflyktsföreteelser som framträdde under andra halvåret 1952 och de första månaderna 1953. Den frågan återstår att behandla hur man bör förfara med de kapitalförsäkringar mot engångs- eller korttidspremie som tecknades under nämnda tid. I direktiven för utredningen uttalade jag, att en ofta hävdad princip varit att en ändring i skärpande riktning av livförsäkringstagares beskattning icke bör omfatta försäkringar, som tecknats före ändringens ikraftträdande. Jag framhöll vidare att en sådan princip vore av stor betydelse för försäkringsväsendets utveckling. Även om principen i allmänhet borde följas, kunde det emellertid under särskilda omständigheter te sig rimligt att undantag gjordes. Särskilt

kunde detta vara förhållandet i sådana fall, då man kunde konstatera, att försäkringsmässiga synpunkter spelat en helt underordnad roll vid försäkringsavtalens ingående och att lagstiftningen utnyttjats för rena skatteflyktsåtgärder.

Utredningsmännen förutsatte att de av dem föreslagna beskattningsreglerna skulle omfatta endast försäkringar som tecknats efter den 30 juni 1953, d. v. s. den dag då direktiven för utredningen offentliggjordes. De nyss angivna försäkringarna, som tillkommit under den tid då lånespärren icke förelåg, skulle sålunda icke beröras.

Enligt min mening kan det starkt ifrågasättas om man bör acceptera en sådan ståndpunkt. Den situation, som uppstod då treårskarensen för rätten att belåna engångsbetalda kapitalförsäkringar borttogs och försäkringsbolagen sålunda fick frihet att själva laga efter lägligheten på detta område, utnyttjades i bolagens ackvisition på ett sätt som icke står i överensstämmelse med en sund försäkringsverksamhet. De försäkringar det här främst gäller är sådana som tecknats mot engångspremie och omedelbart belånats hos bolaget. Ett exempel framgår av den vid statsrådsprotokollet såsom Bihang B fogade offerten. Försäkringssumman skulle utgöra 250 000 kronor. Engångspremien skulle uppgå till 218 808 kronor, därav 205 220 kronor skulle motsvaras av ett omedelbart av bolaget meddelat lån och återstoden eller 13 588 kronor skulle erläggas kontant. En så konstruerad försäkring måste ur försäkringssynpunkt betecknas som i huvudsak en fiktion. De försäkringstagare som accepterat dylika offerter från bolagsackvisitörernas sida torde icke ha anlagt andra än rena skatteflyktssynpunkter vid tecknandet av försäkringarna.

Det kan enligt min uppfattning icke göras berättigade invändningar mot att i ett fall som detta vidtagna beskattningsåtgärder som är ägnade att i stort sett åstadkomma likställighet mellan de försäkringar, som togs under den här aktuella tiden, och de försäkringar, som tagits efter det den nya lånespärren införts. Ett sådant undantag från den nyss angivna principen, att skärpningar i beskattningen icke bör tillämpas på tidigare tecknade försäkringar, bör enligt min mening anses rimligt. Den beskattning som åsyftas bör emellertid icke göras retroaktiv i den meningen att den skulle tillämpas på redan förflutna beskattningsår. Tvärtom bör ikraftträdandet uppskjutas viss tid så att de försäkringstagare, som så önskar, får rådrum att avveckla eller lägga om försäkringarna på sådant sätt att någon beskattning efter de nya reglerna icke behöver ske. Den kostnad som uppkommer till följd av avvecklingen eller omläggningen blir på visst sätt kompenserad genom att försäkringstagaren under några år fått tillgodonjuta de skatteförmåner som följt med den ursprungliga försäkringen.

De beskattningsregler, som i enlighet med det sagda bör genomföras, torde lämpligen böra anordnas på följande sätt.

Beskattningen bör få formen av en individuell inkomst- och förmögenhetsbeskattning hos den som ägde försäkringen vid utgången av juni 1953,

d. v. s. den tidpunkt då utredningsdirektiven offentliggjordes. Denne bör alltså vara skattskyldig till statlig och kommunal inkomstskatt för en beräknad ränteinkomst på grund av kapitalförsäkringen och vidare till statlig förmögenhetsskatt för försäkringens på visst sätt beräknade värde. Beskattningen bör avse försäkringar som meddelats eller utlösts hos livförsäkringsbolag under tiden från och med den 1 juli 1952 till och med den 28 februari 1953.

Den ifrågasatta lagstiftningen bör omfatta endast sådana kapitalförsäkringar, vilkas återköpsvärde är högre än det som skulle ha gällt, om bestämmelserna i de nuvarande grunderna för försäkringsbolagen varit tillämpliga. Om sålunda försäkringens ägare godtar regeln att försäkringens återköpsvärde — och därmed även dess lånevärde — under tio år från försäkringens tecknande icke skall vara högre än det återköpsvärde, som skulle ha gällt, om premiebetalningen oavsett försäkringstidens längd skolat fullgöras helårsvis med jämn fördelning på 15 år, kommer försäkringen över huvud icke att falla under lagstiftningen. Detta medför att exempelvis en försäkringstagare, som tagit sin försäkring under vanliga försäkringsmässiga former och icke belånat denna, genom en enkel överenskommelse med försäkringsbolaget blir fri från beskattningen; genom att acceptera återköpsklausulen blir han likställd med en person som tagit en försäkring efter den 1 mars 1953.

Den nya lagstiftningen bör omfatta kapitalförsäkringar mot engångspremie eller mot premier som erlägges på kort tid. Undantagna bör däremot vara försäkringar, för vilka premierna skall erläggas under en tid av minst tio år.

Av praktiska skäl bör vidare smärre kapitalförsäkringar mot engångs- eller korttidspremier undantagas. Gränsen bör gå vid ett återköpsvärde av 15 000 kronor.

För försäkring, som är underkastad beskattning, bör bestämmas ett skattevärde. Detta bör utgöra försäkringens återköpsvärde den 31 december det kalenderår, som närmast föregått taxeringsåret.

Under hänsynstagande till att ränteavkastningen från försäkringstagarnas hos försäkringsbolagen innestående medel är föremål för viss beskattning hos bolagen samt att den nu föreslagna inkomstbeskattningen hos försäkringarnas ägare av tekniska skäl bör avse såväl statlig som kommunal inkomstskatt bör den beräknade ränteavkastningen för försäkringens ägare bestämmas till, för helt år räknat, allenast två procent av skattevärdet. Vid inkomsttaxeringen bör alltså som intäkt av kapital upptagas ett häremot svarande belopp. Vid förmögenhetsberäkningen bör som tillgång upptagas ett belopp motsvarande skattevärdet.

Enligt de nuvarande grunderna för försäkringsbolagen skall begränsningen av en kapitalförsäkrings återköpsvärde gälla under tio år från försäkringens tecknande. I huvudsaklig överensstämmelse härmed bör den beskattning som här föreslås för de under tiden den 1 juli 1952—den 28 februari 1953 tecknade försäkringarna gälla allenast t. o. m. det beskattningsår, för

vilket taxering i första instans verkställes år 1963. Säsom förut angivits bör å andra sidan lagstiftningen sättas i kraft å sådan tid att ägarna får visst rådrum att avveckla eller omlägga försäkringarna. Lämpligen bör ikraftträdandet ske den 1 januari 1955. Taxering kommer då att ske första gången år 1956.

Försäkringsbolagen bör ha skyldighet att till ledning vid taxeringen lämna uppgift om försäkrings skattevärde.

I överensstämmelse med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning om beskattning av vissa kapitalförsäkringar*.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att nämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Vid protokollet:

Barbro Åslund.

Bihang A.

De sakkunnigas förslag
till
lag om ändring i kommunalskattelagen
den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 38 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att till anvisningarna till 38 § samma lag skall fogas en ny punkt, betecknad 3 a, av nedan angiven lydelse.

38 §.

1 mom. Till intäkt — — — insatta medel,
beräknad ränta å skattevärdet av kapitalförsäkring, som äges av den skattskyldige eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, i den omfattning och till det belopp, som framgår av anvisningarna, utdelning å — — — av rörelse.
För den, — — — till utdelning.
Såsom utdelning — — — inbetald insats.

Anvisningar

till 38 §.

3 a. Till intäkt av kapital hänföres beräknad ränta å summan av skattevärdena av sådana den skattskyldiges kapitalförsäkringar, som meddelats efter den 30 juni 1953, efter avdrag för 25 000 kronor eller, om den skattskyldige varit gift och under beskattningsåret levt tillsammans med andra maken eller varit ogift och haft hemmavarande omyndiga barn, som icke själva varit skattskyldiga, 50 000 kronor; dock må avdragen för den skattskyldige, hans make och hemmavarande omyndiga barn, som icke själva varit skattskyldiga, sammanlagt icke överstiga 50 000 kronor.

Med kapitalförsäkrings skattevärde enligt denna lag förstås försäkringens återköpsvärde eller, om sådant saknas, ett däremot svarande värde. Konungen utfärdar bestämmelser för beräkning av livförsäkrings skattevärde enligt denna lag och bestämmer den räntefot, som skall tillämpas vid beräkningen av den skattepliktiga ränteinkomsten. Räntefoten skall ungefärligen motsvara två tredjedelar av den räntefot, som försäkringsbolagen i genomsnitt enligt sina jämlikt lagen om försäkringsrörelse upprättade återbäringsgrunder tillgodoföra försäkringstagarna. I den mån sistnämnda räntefot beräknas utan hänsyn till å densamma belöpande driftskostnader eller med hänsyn till å densamma belöpande, av försäkringsbolagen erlagd skatt, skall dock korrigerig härför ske.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1954.

De sakkunnigas förslag
till
förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947
(nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att till anvisningarna till 3 och 4 §§ nämnda förordning skall fogas en ny punkt, betecknad 5, av nedan angiven lydelse.

3 §.

1 mom. Vid förmögenhetsberäkningen — — — beskattningsårets utgång; g) annan rätt till ränta, avkomst av fastighet eller annan stadigvarande förmån, än som avses i f) här ovan eller grundar sig på försäkring, såvida rättigheten är förhandenvarande och bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpa inom fem år efter beskattningsårets utgång;

h) i fråga om kapitalförsäkring, som meddelats efter den 30 juni 1953, dess värde, beräknat på sätt i anvisningarna sägs.

2 mom. Såsom tillgångar vid förmögenhetsberäkningen upptagas *icke*:

a) kapitalvärdet av kapitalförsäkring i andra fall än som avses i 1 mom. h) här ovan;

b) rätt till — — — avsedd kassa.

Anvisningar
till 3 och 4 §§.

5. Värdet av den skattskyldiges kapitalförsäkringar skall upptagas till det belopp, å vilket den skattepliktiga räntan, på sätt i anvisningarna till 38 § kommunalskattelagen sägs, skall beräknas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

De sakkunnigas förslag
till
förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen
den 28 september 1928 (nr 379).

Häri genom förordnas, att 29 §, 33 § och 35 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

29 §.

1 mom. Allmän självdeklaration — — — före taxeringsåret.

Allmän självdeklaration skall vidare upptaga den skattskyldiges och, i förekommande fall, hans makes och hemmavarande omyndiga barns kapitalförsäkringar, som meddelats efter den 30 juni 1953, med uppgift om försäkringsgivare, försäkringsbrevens nummer och försäkringarnas teckningsår. Uppgift skall tillika lämnas om försäkringarnas högsta skattevärde under försäkringstiden eller, då fråga är om försäkring i ränte- och kapitalförsäkringsanstalts besparingsfond, skillnaden mellan tillgodohavandet vid beskattningsårets utgång och tillgodohavandet vid utgången av år 1952. Om summan av försäkringarnas högsta skattevärden överstiger de enligt anvisningarna till 38 § kommunalskattelagen från skattevärdet medgivna avdragen, skall den skattskyldige uppgiva skattevärdet under beskattningsåret för var och en av försäkringarna.

Har skattskyldig — — — och skulder.

Svenskt aktiebolag — — — utdelningens belopp.

Inländsk försäkringsanstalt, — — — hänförliga verksamheten.

Med inländsk — — — för medlem.

Utländsk försäkringsanstalt, — — — och 5).

Belopp, som — — — öretal bortfalla.

33 §.

Till ledning — — — 200 kronor;
av försäkringsbolag beträffande kapitalförsäkring, som meddelats efter den 30 juni 1953:

försäkringens skattevärden under varje år till och med det år försäkring-
en enligt avtalet skall utbetalas, dock att sådan uppgiftsskyldighet föreligger endast i fråga om sådan försäkring, beträffande vilken försäkrings-
tagare hos bolaget begärt upplysning om skattevärde;

c) av den, — — — i huvudbok.

35 §.

1 mom. I särskilda — — — hemvist; samt

e) av styrelse för försäkringsbolag eller understödsförening, oavsett om föreningen enligt denna förordning är att anse såsom försäkringsanstalt eller ej:

uppgift för namngiven skattskyldig rörande arten av uppgiven person-
försäkring hos anstalten och av premien för försäkringens samt av styrelse
för försäkringsbolag uppgift om skattevärde för sådan kapitalförsäkring,
som meddelats efter den 30 juni 1953.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1954.

Bihang B.

	D90E	
nästa födelsedag		70
ink.		58 % marg.skatt
förm.		400 000
g.		

Försäkringssumma: 250 000 kr. utbetalas vid dödsfall.
Engångspremie: 218 808 kr.

Därav

Engångslån 205 220
Kontantinsats 13 588

Nu gällande räntesats å lån i försäkringsbolaget 3,5 %.

Om lånet 205 220 kr. utnyttjas, blir ränteutgift och kommande skatter enligt följande:

Ränteutgiften för lånet erlägges helårsvis i efterskott med	7 183 kr.
Då ränteutgiften drages av från inkomsten vid deklarationen, uppstår en minskning av krono- och kommunalskatten med	4 166 kr.
Förmögenheten minskas vid deklarationen med 218 808 kr., vilket medför en minskning av förmögenhetsskatten med	2 788 kr.
Summa årlig skatteminskning	6 954 kr.
Summa årlig ränteutgift var	7 183 kr.
